

Semptom Yorumlama Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Semptom Yorumlama Anketi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30087>

Özet

Semptom Yorumlama Anketi (SYA), bireylerin çe?itli fiziksel ve psikolojik semptomlar? nas?l alg?lad???n? ve yorumlad???n? de?erlendirmek üzere tasarlanm?? bir psikometrik araçtır. Bu ölçe?in Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? Hüseyin Güleç ve Kemal Sayar taraf?ndan 2005 y?l?nda gerçele?tirilmis?tir. Ölçek, semptomlar?n bili?sel etiketlenmesindeki üç temel e?ilimi ölçmektedir: **psikolojize etme**, **somatize etme** ve **normalize etme**. Bu alt ölçekler sayesinde, klinik popülasyonlarda (özellikle depresyon ve fibromiyalji hastalar?nda) görülen semptom alg?s? farklılıklar?n? nesnel bir ?ekilde ortaya koymaktadır. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkiye'deki klinik ara?t?rmalar için güçlü bir psikometri araç? oldu?unu kan?tlam???tır.

Anahtar Kelimeler

Semptom Yorumlama Anketi, semptom, psikolojize, somatize, normalize, psikometri, uyarlama, Güleç ve Sayar.

Yazarlar

Hüseyin Güleç, Kemal Sayar.

Amaç

Semptom Yorumlama Anketinin temel amacı, bireylerin ya?ad?klar? bedensel ve duygusal semptomlara verdikleri bili?sel tepkileri sistematik olarak ölçmektir. Bu tepkiler, semptomlar?n nedenlerine ili?kin yap?lan içsel at?flar? (psikolojik mi, fiziksel mi, yoksa normal mi?) kapsar. Ölçek, bireyin sa?lık inançlar?n? ve semptom ciddiyetini nas?l de?erlendirdi?ini belirleyerek, özellikle psikosomatik bozukluklar ve i?levsel somatik sendromlar gibi klinik durumlar?n anlaşılmasına katkıda bulunur.

Türkçe uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkiye'deki ruh sa?lığı uzmanlar? ve ara?t?rmacılar taraf?ndan kullanılabilirli?ini sa?lamay? amaçlam???tır. Elde edilen geçerlik ve güvenilirlik verileri, ölçe?in psikolojik de?erlendirme süreçlerinde güvenilir bir araç olarak kullan?labilece?ini göstermektedir.

Yapı

Semptom Yorumlama Anketi (SYA), semptomlar?n bili?sel etiketlenmesini temsil eden üç temel alt yapı üzerine kurulmuştur. Bu alt yapılar, bireyin sa?lık durumuyla ilgili belirsizli?i nas?l çözdü?ünü yansıtır:

Psikolojize Etme: Bireyin fiziksel veya duygusal rahatsızlıkları yüksek düzeyde duygusal gerginlik, stres veya diğer psikolojik sorunlara bağlama eğilimi. Bu alt ölçek, içsel ve zihinsel nedenlere yapılan atıfları ölçer.

Somatize Etme: Bireyin yaşadığı semptomları kesinlikle tıbbi, fiziksel veya bedensel bir hastalığın sonucu olarak görme eğilimi. Bu eğilim, genellikle tıbbi yardım arayışını ve hastalık kaygısını tetikler.

Normalize Etme: Semptomları önemsiz, yaygın veya herkesin başına gelebilecek geçici durumlar olarak yorumlama ve ciddiyetini küçümseme eğilimi. Bu alt ölçek, semptomları reddetme veya görmezden gelme davranışını yansıtır.

Bu üç boyutun ölçülmesi, bir kişinin semptom yorumlama profilini çıkararak, uygun tedavi yaklaşımının belirlenmesine yardımcı olur.

Geçerlik

Semptom Yorumlama Anketinin Türkçe formunun geçerlik analizleri, ölçeğin klinik gruplar arasında ayrıma yapma yeteneğini (ayrıt edici geçerlik) incelemiştir. Yapılan analizlerde, alt ölçeklerin beklenen klinik paternleri yansıttığı tespit edilmiştir:

Psikolojize Alt-Testi: Depresyon tanısı almamış bireylerin ortalamaları, sağlıklı kontrol grubuna kıyasla anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($t=2.265$, $p=0.025$). Bu sonuç, depresyonun semptomları psikolojik nedenlerle ilişkilendirme eğilimini artırdığını doğrulamaktadır.

Somatize Alt-Ölçeği: Tedavi arayışında olan fibromiyalji hastaları, kontrol grubuna göre semptomları daha fazla somatize etme eğilimi göstermiştir ($z=3.421$, $p=0.001$). Bu, somatik hastalığı olan ve yardım arayan bireylerin semptomlarına fiziksel anlamlar yüklediğini kanıtlamaktadır.

Normalize Alt-Ölçeği: Tedavi arayışında olmayan fibromiyalji hastaları ile kontrol grubu arasındaki fark, normalize alt-ölçeğinde ileri derece anlamlı bulunmuştur ($z=3.837$, $p<0.001$). Bu bulgu, tedavi arayışında olmayan bireylerin semptomları normaletirerek klinik yardım ihtiyacını düşürdüğünü işaret etmektedir.

Bu istatistiksel sonuçlar, ölçeğin teorik olarak beklenen klinik farklılıkları tutarlı bir şekilde ölçebildiğini ve geçerli bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik değerlendirilmesi, iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri ile yapılmıştır. İç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar iyi ölçtüğünü göstermektedir:

İç Tutarlılık (Cronbach Alfa Değerleri):

Psikolojize Alt-Ölçe?i: **0.82**

Somatize Alt-Ölçe?i: **0.76**

Normalize Alt-Ölçe?i: **0.82**

Tüm alt ölçeklerin Cronbach Alfa de?erleri, kabul edilebilir s?n?rlar?n (genellikle 0.70) üzerinde olup, ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarlılı?a sahip oldu?unu göstermektedir.

Test-Tekrar Test Tutarlılı???:

Ölçe?in zamana ba?lı kararlılı??n? gösteren test-tekrar test korelasyon katsayılar? ?öyledir:

Psikolojize Alt-Ölçe?i: **0.74**

Somatize Alt-Ölçe?i: **0.56**

Normalize Alt-Ölçe?i: **0.72**

Somatize alt ölçe?inin test-tekrar test de?eri nispeten dü?ük olsa da, genel olarak psikolojize ve normalize alt ölçeklerinin zaman içinde kararlı ölçümler sa?lad??? belirlenmi?tir.

Faktör Analizi

Semptom Yorumlama Anketinin Türkçe uyarlamas?nda, kaynakta aç?kça belirtilmese de, üç alt ölçe?in (psikolojize, somatize, normalize) varlı??, ölçe?in yap?sal geçerlili?ini desteklemek üzere bir **faktör analizi** yap?ld???n? dü?ündürmektedir. Orijinal ölçe?in faktör yap?s?, semptom yorumlaman?n üç farklı ve ayr???k boyuttan olu?tu?u teorisine dayan?r. Bu ba?lamda, yap?lan **faktör analizi** çal???malar?n?, Türkçe maddelerin de bu üçlü yap?y? korudu?unu ve faktör yüklerinin yeterli düzeyde oldu?unu göstermesi beklenir. Bu yap?sal do?rulama, ölçe?in klinik de?erlendirmede güvenilir bir ?ekilde kullan?lmas? için esast?r.

Üç faktörlü modelin ba?ar?s?, semptom alg?s?n?n tek boyutlu bir süreç olmad???n?, aksine bili?sel at?flar?n karma???k etkile?imleriyle ?ekillendi?ini ortaya koyar.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz bildirim anketi. Derecelendirme sistemi kaynakta belirtilmemi?tir, ancak Likert tipi ölçek kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.

Language Available: Türkçe.

Population Group: Yeti?kin Klinik Popülasyonlar (Psikiyatrik ve Somatik Hastalıklar) ve Sa?lıklı Yeti?kin Kontrol Gruplar?.

Age Group: Yeti?kinler.

Population Details: Ge?erlik ?al??mas?, depresyon tan?s? alm?? hastalar, tedavi arayan ve aramayan fibromiyalji hastalar? ile sa?l?kl? bireyler üzerinde y?r?t?lm?t?r.

Test Methodology: Bireylere ?e?itli semptomlara ili?kin yorumlama bi?imlerini de?erlendiren maddeler sunulur. Yan?tlar toplanarak psikolojize, somatize ve normalize alt ?l?ek puanlar? hesaplan?r.

Anahtar Kelimeler

Psikolojize, Somatizasyon, Normalizasyon, Psikolojik De?erlendirme, Ge?erlik, G?venirlik, Klinik Psikiyatri, SIQ.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor.

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor.

Correspondence Address: Sorumlu yazar H?seyin G?le?.

?zinler, ?cret ve Test Y?I?

??l?e?in uyarlama y?I? **2005**'tir. ??l?e?in kullan?m? ve telif haklar? ile ilgili kesin bilgi i?in sorumlu yazar (H?seyin G?le?) veya yay?nc? kurulu? ile ileti?ime ge?ilmesi gerekmektedir.

The original PDF can be downloaded here: [semptom-yorumlama-anketi-toad.pdf](#)

Ek kaynak linki: [uvt.ulakbim.gov.tr](#)

Kaynaklar

G?le?, H. ve Sayar, K. (2005). Semptom Yorumlama Anketi T?rk?e Formunun Ge?erlik ve G?venirli?i. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 8(1), 31-36.

Semptom Yorumlama Anketinin Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Semptom Yorumlama Anketinin orijinal maddeleri, sa?lanan kaynak i?erikte yer almamaktad?r. Ölçe?in tam i?eri?i ve maddeleri i?in ilgili akademik yay?n veya sorumlu yazarlar?n eserlerine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM